

Forfatter: Jacobsen, J. P.

Titel: Lyrik og prosa

Citation: Jacobsen, J. P.: "Lyrik og prosa", i Jacobsen, J. P.: *Lyrik og prosa*, udg. af Jørn Erslev Andersen ; Esther Kielberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 269. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-jacobjp08val-shoot-idm139992588558160.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Lyrik og prosa

En Cactus springer ud

Skrevet ca. 1867-1870. Trykt første gang i sin helhed i *Digte og Udkast*. »En Arabesk« udkom tidligere i Vilhelm Møllers *Dansk Folkekalender 1883* (1882). »Udlændinge« blev 1869 indsendt til *Illustreret Tidende*, men uden at blive optaget. Et længere, ufuldendt udkast til en sagapastiche kaldet »Kormak og Stengerde« - en fri gendigtning af den oldislandske *Kormaks Saga* - afslutter originalmanuskriptet til *En Cactus springer ud*. Det er ikke medtaget her, da det ikke skønnes at bidrage til ret meget andet end en - omstændeligt etudeagtig - konstatering af, at JPJ ofte tog afsæt i allerede eksisterende tekstlige forlæg, og at han var meget optaget af gammelnordiske tekster.

190

Calla: stueplante. - *Krigsraad*: titel i 6. el. 7. rangklasse; se n.t. *Justitsraad* s. 105. - *Heliotroph* (...) *Myrthen* (...) *Nerium*: blomsternavne.

191

Asessor (assessor): dommer. - *Vindsler*: papstykker til opvikling af garn.

192

træds: se n.t.s. 31.

193

Æthren(s): luften. - *Vove(rs)*: bølge. - *Val*: mark, slette.
270

194

Pan: hyrde- eller skovgud med bukkefødder og horn.

196

Aftenberlingeren: *Berlingske Tidende* udkom 4 gange i døgnet. - *Strandgræs*: fx marehalm. - *Liremand*: spillemand.

197

af Folk: af ordentlig herkomst. - *Rakker*: løsagtig kvinde; person, der tilhørte rakkerfolket eller (jy.) *Kjæltringerne*, som udførte ringeagtet arbejde, fx renovation. - *af de Sorte*: nedsættende betegnelse for sydlændinge. - *raade ene*: passe sig selv, være alene hjemme.

199

klog: ved forstandens fulde brug.

200

Gurre, Valdemar og Tove: G. er en borgruin syd for Gurre sø v. Helsingør. I folkesagn opholdssted for Valdemar Atterdag (ca. 1320-1375) og hans elskerinde Tove. Hun var Valdemar I den Stores samleverske, men blev i det 16. århundrede fejlagtigt gjort til Valdemar III A.s elskerinde. Valdemar A. giftede sig i 1340 med Helvig, som if. det samme folkesagn hævnedes sig på Valdemar pga. Tove ved at indebrænde Tove i badstuen og lade ham jage hvileløst rundt om natten i egnens skove efter hans død. - *Tynge*: tyngde. - *dølge(r)*: skjule.

201

Borgeled: lågen til slottet(s vindebro). - *Bur*: mindre værelse. - *række*: nå. - *t Vove*: i fare, faretruende situation. - *spanke*: spankulere.

202

Kure: vagttårn; if Borup antagelig Flynderborg Slot v. Helsingør. - *Tind*: spids, tinde. - *Vang*: jordstykke.

203

forfængelig Tant: intetsigende pjat. - *usalig(e)*: fordømt. - *Harpeslæt*: harpespil.

205

Snekkens: se n.t.s. 36. - *hildet i*: indviklet i.

206

Vide for jeg, Sorg mig sanked: lån fra et Eddadigt. - *Henning*: drosten Henning Podebusk. - *Svalen*: svalegangen. - *Rune*: her: tegn, symbol. - *Helvigs Falk*: (dronningen som) rovfugl, der slår ned på duen (Tove).

207

vibe Vej: vildvej. - *Kringler*: sporehjul.

208

Toft(en): her nok: bondens jordlod - *Hvisten*: (jy.) at smide med noget. - *Hors*: hest. - *Saa skade de ikke (...)*: »den vilde jagt«, Valdemar og hans følge. - *Ledemod*: her: hænder, fødder, side. - *Vunder*: sår. - *Elverskud*: folketro: pludselig dødelig sygdom, forvoldt af elverfolk. - *Troldespi*: det skum, som omgiver skumcikadens larve; i folketroen opfattet som troldespyt. - *Men*: skade. - *Valravn*: if folketroen et ondsindet væsen i fugleskikkelse. - *Lokes Havre*: fast vending for noget uvirkeligt, der kun eksisterer som luftflimren.

209

ikkun: kun. - *doble*: spille hasard. - *Palle Glob, Erik Paa*: adelsnavne.

210

Kapun(er): ung kastreret hane. - *Fole*: unghest. - *galen*: forhekset, forbandet. - *Billighed*: rimelighed.

211

Stolt Henrik: art af planten gåsefod.

212

Blommer: blomster.